

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

งานสวัสดิการสังคม สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลตำบลหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

บทนำ

ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรรโลงชีวิตและวิถีชุมชนให้อยู่กับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้ก่อเกิดและสืบทอดกันมาในชุมชน เมื่อหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับสังคมสมัยใหม่ ภูมิปัญญาชาวบ้านก็มีการปรับตัวเช่นเดียวกัน ความรู้มากมายได้สูญหายไปเพราะไม่มีการปฏิบัติสืบทอด เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน ยาสมุนไพร งานหัตถกรรม จักสาน การทอผ้า หรือแม้แต่อาหารพื้นบ้าน อาจจะมีหลงเหลือแต่ก็ไม่ได้ถูกพัฒนาหรือถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อไป

ดังนั้นงานสวัสดิการสังคม จึงมีประสงค์ที่จะจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อรวบรวมผู้มีภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้มีส่วนการณในการดำเนินชีวิตและเป็นที่ยอมรับรับถือจากบุคคลทั่วไป เพื่อรวบรวม ความคิด ความเชื่อ องค์ความรู้ที่สืบทอดกันมา และส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไม่ให้เกิดสูญหายไปจากชุมชน

งานสวัสดิการสังคม สำนักปลัดเทศบาล

เทศบาลตำบลหนองขาว

สิงหาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
บทที่ ๒ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔
บทที่ ๓ ฐานข้อมูลภูมิปัญญา	๕
บทที่ ๔ สรุปรฐานข้อมูลภูมิปัญญาผู้สูงอายุ	๖
เส้นทางภูมิปัญญา	๑๐

บทที่ ๑

แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและสืบสานภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต อันเป็นเอกลักษณ์ของบ้านหนองขาวให้คงอยู่
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป
๓. เพื่อจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ของบ้านหนองขาว เป็นหมวดหมู่ทำให้สะดวกต่อการสืบค้นข้อมูล

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นซึ่งมี ผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ กันดังนี้

สามารถ จันทร์สุรย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า คือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการ สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสิ่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรุงแต่งและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งผ่านการคิดค้นและปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า คนไทยได้สร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง มีการดำรงชีวิตด้วยความสุขร่มเย็นอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะได้ใช้ภูมิปัญญาของตนมาตลอด ภูมิปัญญาไทยจึงมี ความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
๓. สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสม
๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
๕. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

ประกอบ ใจมั่น ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้

๑. ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้านดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข
๒. ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม
๓. ช่วยให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนทันต่อความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากสังคม ภายนอก
๔. เป็นประโยชน์ต่อการทำงานพัฒนาชนบทของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะได้กำหนด ท้าที่การทำงานให้กลมกลืนกับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำอธิบาย “ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น” ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๘ ด้าน

๑. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น
๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่ายโดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน งานแกะหนังตะลุง งานทอผ้าด้วยมือ งานเย็บปักถักร้อย การทำหัวโขน เป็นต้น
๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุนแรงงานและเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้าและรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น
๔. ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร) , การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค , การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตำแยของชาวไทยมุสลิม (โต่บีแด) เป็นต้น

๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า , การสืบชะตาแม่น้ำ , การทำแนวปะการังเทียม , การอนุรักษ์ป่าชายเลน ฯลฯ
๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม , ประติมากรรม , นาฏศิลป์ , ดนตรี , ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว , ลำตัด , ลิเก , หมอลำ , โนรา เป็นต้น
๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ , ภาษาถิ่น , หนังสือ , ตำรา , ตำรับอาหาร , งานประพันธ์/ บทประพันธ์ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง , เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่างๆ เป็นต้น
๘. ด้านอื่นๆ อาทิเช่น ศาสนา และความเชื่อในท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

บทที่ ๒ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลหนองขาว ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้ดำเนินการจัดเวทีเพื่อรวบรวม ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ให้เป็นปัจจุบัน และเพื่อสืบสานและ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้ สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือ ปราชญ์ท้องถิ่น ต่อไป

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว สามารถสืบค้น และรวบรวมภูมิปัญญา ๖ ด้านภูมิปัญญา
ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม
๒. ด้านหัตถกรรม
๓. ด้านอุตสาหกรรม
๔. ด้านศิลปกรรม
๕. ด้านภาษาและวรรณกรรม
๖. ด้านอื่นๆ (ศาสนาและความเชื่อในท้องถิ่น)

บทที่ ๓

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ประเภทของการถ่ายทอดภูมิปัญญา	ชื่อ - สกุลผู้มีภูมิปัญญา	อายุ (ปี)	ที่อยู่	แหล่งการสืบค้น
เกษตรกรรม	เกษตรผสมผสาน	นายธนู ขวัญอ่อน	๖๘	๖๘ ม.๒ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ
หัตถกรรม	ประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าขาวม้า	นางสุรินทร์ พัฒนมาศ	๗๔	๗๔ ม.๕ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ
หัตถกรรม	มีดเหน็บ	นายบุญพา ปานธรรม	๗๔	๗๖/๑ ม.๕ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ
อุตสาหกรรม	เครื่องเรือนจากไม้	นายเรียม เอกจิตร	๗๔	๔๕/๔ ม.๓ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ
ศิลปกรรม	นาฏศิลป์	นางอุบล อำนวย	๗๒	๙๗ ม.๑๐ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ
ภาษาและวรรณกรรม	เพลงเหย่ย	นางสาวรัตตา บัวทอง	๕๐	๑๙ ม.๑๐ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ
ด้านอื่น ๆ	อาหารพื้นถิ่น (น้ำยากะทิถั่วเขียว)	นางเอื้อง ประพันธ์	๕๗	๑๐๒ ม.๑๐ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ

บทที่ ๔

สรุปฐานข้อมูลภูมิปัญญาผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองขาว

สาขาภูมิปัญญาท้องถิ่น	ประเภทของการถ่ายทอดภูมิปัญญา	ชื่อ - สกุลผู้มีภูมิปัญญา	อายุ (ปี)	ที่อยู่	แหล่งการสืบค้น	ปีที่ขึ้นทะเบียน/สืบค้น
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	แปรรูปผ้าขาวม้า	นางมณฑา พฤษพิฑกุล	๗๐	๑๐/๙ ม.๑ ต.หนองขาว	เวทินักเรียนผู้สูงอายุ	๒๕๖๖
	จักสาน	นายสมใจ สุขกรม	๙๕	๑๖๐ ม.๘ ต.หนองขาว	เวทินักเรียนผู้สูงอายุ	๒๕๖๖
	ทอผ้า	นางวิเชียร บัวทอง	๗๗	๑๙ ม.๑๐ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	มีดเหน็บ	นายประจวบ นาคะ	๘๔	๙๑/๑ ม.๑๐ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	สาแทรก / ไม้คาน / จักสาน	นายสนอง อำนวย	๘๐	๗๗/๒ ม.๑๐ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ไม้พาย / กระดัง	นางจำรัส พัฒนมาศ	๘๒	๑๗๓/๑ ม.๑๐ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	จักสาน	นายหงษ์ นิสสัยดี	๗๖	๘๓/๖ ม.๓ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	จักสาน	นายพุ่มเรียง ฝอยทับทิม	๘๔	๑๗๔/๑ ม.๘ ต.หนองขาว	คลังปัญญา พม.	๒๕๖๓
	แปรรูปผ้าขาวม้า	นางอุบล อำนวย	๗๒	๙๗ ม.๑๐ ต.หนองขาว	คลังปัญญา พม.	๒๕๖๒

ด้านวิศวกรรม	ยกบ้าน	นายประทวน มากมาย	๖๙	๑๖๒/๑ ม.๘ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ	๒๕๖๖
	ยกบ้าน	นายบุญส่ง เขียวชะอุ่ม	๗๘	๙๒/๑ ม.๑๐ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
ด้านศิลป วัฒนธรรม ประเพณี	ปี่พาทย์	นายสำราญ พัฒนมาศ	๘๐	๑๑๘ ม.๘ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ	๒๕๖๖
	จัดชั้นหมาก	นางบุญนำ เจริญรอด	๖๗	๗๖/๑ ม.๔ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	จัดชั้นหมาก	นางเสนห์ เชื้อฮ้อ	๗๗	๙๕ ม.๘ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ร้อยพรรษา	นางสอิ่ง ลำดวล	๗๙	๓๑ ม.๑ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ร้อยพรรษา	นางกิมจั่ง ศิวางกูร	๗๘	๒๙ ม.๑ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ร้อยพรรษา	นางทองหล่อ พรรณบัตร	๗๙	๘๗ ม.๕ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	พ่อเพลงรำเหย่ย	นายสมใจ ลำดวล	๗๕	๑๐๙/๑ ม.๔ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	สวดพระมาลัย	นายบุญช่วย ชำคม	๗๖	๗๒/๒ ม.๒ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	สวดพระมาลัย	นายหยุด บุญเชิด	๗๙	๑๗๖ ม.๙ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ทำขวัญข้าว	นางหมากบ จำปาทอง	๘๑	๑๖๔/๑ ม.๙ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕

ด้านสวัสดิการ	การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ ชุมชน	นางลำพัน ครูทอง	๖๕	๑๙๘/๖ ม.๙ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ	๒๕๖๖
ด้านโภชนาการ	ขนมกระยาสารท	นางสุตา ศรีทับทิม	๖๔	๑๕๕/๑ ม.๙ ต.หนองขาว	เวทีนักเรียนผู้สูงอายุ	๒๕๖๖
	น้ำพริกเผา	นายเจียก สุขกรม	๗๑	๗๔/๒ ม.๒ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ตำข้าวเม่า	นางบุบผา แรงครุฑ	๘๗	๙๐ ม.๕ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ขนมกง	นางทองหล่อ แผนกุล	๗๘	๗๘ ม.๕ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ขนมกง	นางสุรินทร์ พัฒน์มาศ	๗๔	๗๔ ม.๕ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ข้าวเกรียบว่าว	นางสำเภา ข้าคม	๖๙	๗๓/๒ ม.๒ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ข้าวต้มกระทิ	นางจอม กำเนินรัตน์	๘๒	๗/๑ ม.๔ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	น้ำพริกกระปิตำ	นางเสน่ห์ เชื้อฮ้อ	๗๗	๙๕ ม.๘ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ด้านภาษา วรรณศิลป์	ภาษาถิ่น	นางหมากบ จำปาทอง	๘๐	๑๖๔/๑ ม.๙ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา
เรื่องเล่า		นางบุบผา แรงครุฑ	๘๗	๙๐ ม.๕ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕

ด้านการเกษตร	ปลูกพืชผสมผสาน	นางทองมวล	เทพกิจ	๗๕	๑๑๐/๒ ม.๘ ต.หนองขาว	คลังปัญญา พม.	๒๕๖๐
ด้านอื่นๆ	ความเชื่อ (หมอเป่า)	นายเปี้ยก	เอกฉันท์	๗๓	๑๘๒/๑ ม.๘ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ความเชื่อ (หมอเหยียบ)	นายทัศน	โพธิ์ใบ	๗๓	๑๒๔/๑ ม.๙ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ความเชื่อ(กวาดยา)	นางสำเภา	เซียงทอง	๘๖	๕๔ ม.๕ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ความเชื่อ(ฟาดไข่)	นางจำรัส	พัฒน์มาศ	๘๑	๑๗๓/๑ ม.๑๐ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	คามเชื่อ (ยาตาล)	นายหยุด	บุญเชิด	๗๙	๑๗๖ ม.๙ ต.หนองขาว	เวทีสืบค้นภูมิปัญญา	๒๕๖๕
	ออกกำลังกายแอโรบิค	นางเฉลิม	มีธรรมรัตน์	๗๓	๑๑๕/๑ ม.๑๐ ต.หนองขาว	คลังปัญญา พม.	๒๕๖๐
	ยาสมุนไพร	นางฉลาก	รักเพียร	๘๐	๑๓๒ ม.๙ ต.หนองขาว	คลังปัญญา พม.	๒๕๖๐
	สมุนไพรไทย	นางหนูเล็ก	อ่อนพูล	๗๔	๑๐๔/๓ ม.๙ ต.หนองขาว	คลังปัญญา พม.	๒๕๖๐
	นวดแผนไทย	นางแป้งนวล	พุดเอก	๗๕	๓๐/๑ ม.๔ ต.หนองขาว	คลังปัญญา พม.	๒๕๖๐

เส้นทางท่องเที่ยวภูมิปัญญาบ้านหนองขาว

- ## ภูมิปัญญาท้องถิ่น
1. ร้อยพรรณษา (นางฝั่ง กระดาษทอง)
 2. จำเหยย (นางสมใจ คำดวก)
 3. หมอกวาดยา (นางละออ บิลเขียว)
 4. ซนมจีน (นางสมพาน สิบใหม่)
 5. ร้อยพรรณษา (นางบุปผา แรงกรฐ)
 6. ซนมง (นายทองหล่อ พรรณบัติน)
 7. ช่างทองโบราณ (นายณรงค์ สุวรรณประดิษฐ์)
 8. กำน้ำพริก (นางเสน่ห์ เชื้อฮ้อ)
 9. หมอผ่าตัดไส้ (นางจำรัก พัฒนมาก)
 10. บ้านจิกสาน (นายพุ่มเรียง ฝอยทับทิม)
 11. หมอกวาดยา (นางสำเภา เรียงทอง)
 12. บ้านเพลงผ้า (นายอดิศักดิ์ ฝอยทับทิม)
 13. กอผ้า (นางวิเชียร บัวทอง)
 14. จิกสาน (นายสมอง อำนวย)
 15. หมอประหมาม / กำพานบายศรี (นายสมศักดิ์ สุขกรม , นางทองดี สุขกรม)
 16. ช่างแกะสลัก (นางสำเภา ชำม)
 17. กะลามะพร้าวแปรรูป (นายพิภก กระดาษ)
 18. ชันดาบ / ซนดาด (นายรามอด ประพันธ์)
 19. ซนดาด (นางมะลิสา วงจินดา)
 20. สวดพระมาลัย (นายหยุด บุญเชิด)
 21. กำขวัญข้าว (นางหมากบ จำปากอง)
 22. น้ำดาดสด (นายสมพงษ์ ทองแก้ว)

- ## แหล่งท่องเที่ยว
1. นมัสการหลวงพ่อโต " หลวงปู่ป่าไคลย์ " วัดอินทาราม
 2. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านหนองขาว / จุดสาธิตและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์จากผ้าชาวบ้าน (JBIC) / นังรถจี๊ดเด่นชมวิถีชีวิตชุมชนบ้านหนองขาว
 3. ผลิตภัณฑจากผ้าชาวบ้าน จากปราชญ์ชาวบ้าน " บ้านเพลงผ้า "
 4. ซนมข้าวเกรียบว่าว จากปราชญ์ชาวบ้าน " ป้าสำเภา "
 5. ผลิตภัณฑจากผ้าชาวบ้าน " สหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จำกัด "
 6. ผลิตภัณฑจากผ้าชาวบ้าน " ผ้าชาวบ้าน ๑๐๐ สี "
 7. ผลิตภัณฑจากผ้าชาวบ้าน " ผ้าชาวบ้านหนองขาว ไชยศักดิ์ "
 8. ซบสองสะสม " บ้านคุณทิพวรรณ เรียงทอง "
 9. สอพรศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน " ศาลเจ้าพ่อโรงหนัง "
 10. ผลิตภัณฑจากดาดสด จากปราชญ์ชาวบ้าน " ซนมดาดบ้านลุงเมต "
 11. สอพรศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน " ศาลพ่อแม่ "
 12. ซมหม้อยาย " บ้านป้าเสน่ห์ เชื้อฮ้อ "
 13. ซมทุ่งนา สาธิตการทำขวัญข้าวจากปราชญ์ชาวบ้าน " ป้าหมากบ จำปากอง "
 14. ซนดาดสด สาธิตการทำน้ำดาดสด และการแกะดาด จากปราชญ์ชาวบ้าน " ลุงสมพงษ์ ทองแก้ว "